

Misteri i Priftërisë

Të gjithë antarët e kishës së Krishtit përbëjnë një grigjë të vetme të Perëndisë. Të gjithë janë të barabartë përpara gjykimit të Tij. Por, ashtu si pjesët e trupit kanë funksione të ndryshme në jetën e organizmit, ashtu edhe në kishë ekzistojnë shërbesa të ndryshme dhe gjithashtu ka hierarki. Hierarkia u themelua nga Zoti Jisu Krisht “Edhe Ai dha ca të jenë apostuj, ca profetë, ca ungjillorë e ca barinj e mësonjës për ndreqjen e shenjtoreve, për punën e shërbesës për ndërtimin e trupit të Krishtit...” (Efes. 4:11-12).

Askush në Kishë nuk mund ta marrë mbi vete shërbesën hierarkike, por vetëm ai që është thirrur dhe është vendosur rregullisht nëpërmjet Misterit të Dorëzimit (hirotonisë) “Edhe asnjë nuk e merr këtë nder prej vetes së tij, por ai që thirret nga Perëndia, si Aaroni” (Heb. 5:4). Sado e lartë të jetë shkalla e jetës së tij morale, asnjë nuk mund të kryejë shërbesën hierarkike pa një konsakrim të vacantë. Kështu që nuk është e mundur të vihet një paralele ndërmjet shkallës së nivelit të moralit dhe shkallës së nivelit të tij në hierarki.

Por shërbesa hierarkike në kishë dhe sidomos ajo e peshkopëve dhe priftërinjve është një shërbesë e veçantë, e jashtëzakonshme, është një shërbesë hiri. Ata ruajnë grigjen e Perëndisë, shembullin më të lartë të së cilës e dha Zoti gjatë shërbesës së Tij tokësore: **“Unë jam bariu imirë dhe njoh delet e mia dhe njihem prej tyre. Bariu i mire jep jetën për dhentë” (Joan. 10:11,14)**. Kleri qëndron në lutje para Zotit jo vetëm për veten, por për të gjithë popullin. Ai udhëheq shpirtat e njerëzve në shtegun e shpëtimit. Ai është udhëheqësi dhe jo sundimtari. Për këtë arsye kleri orthodhoks qëndron me fytyrë nga altari duke drejtuar popullin në lutje drejt Zotit. Ai në emër të të gjithë popullit blaton Theronen e Pagjakshme në Meshën Hyjnore. Dhe nëse në çdo gjë të mire ne kërkojmë bekimin dhe ndihmën e Perëndisë, a mund të imagjinohet të hysh në këtë shërbesë të lartë dhe me shumë përgjegjësi pastoriale – hyrja është për gjithë jetën – pa thirrur hirin e Perëndisë, i cili bekon këtë punë, i cili bashkëvepron me të dhe forcon bariun e ardhshëm? Ky bekim ndodh me të vërtetë. Ai zbret mbi atë që afrohet me një dridhje të shenjtë në marrjen e dhuratës së shërbesës së shenjtë në **Misterin e Priftërisë**, nëpërmjet vënies së dorës mbi kokë nga një episkop, i cili mbart në vetvete, me anë të vazhdimësisë hirin e priftërisë, shoqëruar nga lutja e gjithë bashkësisë së klerit dhe popullit, të cilët janë të pranishëm në shërbesën Hyjnore. Ndryshe quhet dhe Misteri i Dorëzimit (Hirotonia).

Shkrimi i Shenjtë jep ndikime të qarta dhe të drejta, që vendosja në rangun e priftërisë është komunikim i një hiri të vacantë – dhuratë e dhënë mistikërisht, pa të cilën kjo shërbesë nuk mund të përmbushet.

Dorëzimi në Kishën e vjetër: Në veprat e apostujve tregohet që kur apostujt, të cilët vepronin gjithnjë sipas mësimëve të Krishtit dhe frymëzimit të Shpirtit të Shenjtë, e pane të nevojshme të kishin dhiakonë në kishë për të shërbyer në tryezat – fillimisht tryeza të zakonshme dhe pastaj në tryezën e Zotit – me qëllim që të lehtësoheshin pak nga punët, ata zgjedhën shtatë njerëz të sprovuar dhe të mbushur me Shpirt të Shenjtë. Dhe pasi ata u zgjedhën dhe u sollën para tyre, apostujt, **mbasi u lutën, vunë duart mbi ta (Vep. 6:2-6)**. Këtu, me një qartësi të madhe, dallohen dy veprime: zgjedhja e disa personave për shërbesën e dhiakonisë dhe, vënia e duarve mbi ta e shoqëruar me lutje. Zgjedhja është

diçka thjesht njerëzore, ndërsa vënia e duarve është një veprim i shenjtë, i bërë posaçërisht për këtë qëllim dhe një akt i Hirit Hyjnor.

Në të njëjtin libër gjejmë që vënia e duarve si një akt i shenjtë bëhej për dorëzimin e **presbiterëve** në kishën e pare. Duke folur sesi apostujt Pavli dhe Barnaba shkuan duke predikuar Ungjillin në qytetet e Azisë së Vogël – Derbe, Listra, Ikonium dhe Antioki, duke rritur në to numrin e të krishterëve, autori i librit, Apostulli i shenjtë Lluka na tregon: “Edhe si u urdhëruan atyre me të vënë duart (hirotonisantes), pleq (presviterus) në çdo kishë, edhe u falën me agjërime, i lanë tek Zoti që i kishin besuar (Vep. 14:23). Këtu vënia e duarve është paraqitur nga njëra anë si një akt i shenjtë i njohur nga të gjithë, me anë të të cilit presbiterët dorëzoheshin (hirotoniseshin) për njërën apo tjetrën kishë dhe, nga ana tjetër si një akt i shenjtë, i cili kishte një rëndësi të veçantë, siç edhe shihet nga fakti që u krye nga vetë apostujt Pavli dhe Barnaba. Është e qartë që ky dorëzim nuk ishte thjesht një rit apo një shenjë, por ishte komunikimi i një dhurate të veçantë, i hirit të Shpirtit të Shenjtë. Këtë e thekson më shumë Apostull Pavli në bashkëbisedimin e lamtumirës me presbiterët e kishës së Efesit. Së fundi, në letrat e tij drejtuar Timoteut ne kemi një ndikim të qartë dhe të drejtpërdrejtë për dorëzimin, si një veprim i shenjtë hirdhënës, nëpërmjet të cilit peshkopët ishin caktuar.

Lështu në letrën e pare drejtuar Timoteut, i cili ishte episkop në kishën e Efesit, apostulli shkruan: “Mos ji i pakujdesshëm me dhuratën që është tek ti, e cila t’u dha me anë profetie, me të vënit e duarve të pleqësisë mbi ty” (II Tim.4:14). Në letrën tjetër drejtuar atij ai shkruan: “Unë po të kujtoj të ngjallësh përsëri dhuratën e Perëndisë, e cila është tek ti me anë të të vënit të duarve të mia mbi ty (II Tim.1:6). Duke i bashkuar keto dy pjesë shohim që Timoteu ishte dorëzuar në **priftëri** nga Apostull Pavli, ose çfarë është e njëjta gjë, nga një pleqësi klerikësh, e kryesuar nga Apostull Pavli. Dhe kështu, nën këtë akt të shenjtë, ishte komunikuar tek Timoteu dhurata e Perëndisë dhe kjo dhuratë mbetej tek ai përgjithmonë si një trashëgim. Atij i kërkohet vetëm një gjë: të mos neglizhojë, port a mbajë atë të gjallë. Pra, këtu, të vënit e duarve nuk do të thotë gjë tjetër veçse dorëzim episkopal.

“Zgjedhja dhe dorëzimi” në kishën e vjetër: Nga ç’u tha më sipër del si përfundim i sigurt që apostujt me anë të autoritetit të Krishtit **themeluan tri shkallë hierarkike dhe për ngritjen në atë shkallë të personave të zgjedhur u themelua dorëzimi, i cili komunikon tek ata hirin e Perëndisë që është i domozdoshëm për kryerjen e shërbesës së tyre.** Kuptohet që vazhduesit e apostujve, peshkopët, duhet të përmbushin saktësisht çfarë ishte dekretuar nga apostujt d.m.th dorëzimin nëpërmjet vënies së duarve.

Ndonëse në kishën e vjetër dorëzimi në priftëri ndodhte pas një zgjedhjeje të përgjithshme, me pëlqimin e komunitetit (kishtar apo të kishës lokale) ky dorëzim në vetvete ishte një akt i ndarë dhe i dalluar nga pëlqimi apo zgjedhja dhe kryhej nga persona të barabartë në autoritet me apostujt, dhe të cilët ishin vazhduesit e tyre: peshkopët. Kështu ka mbetur deri në ditët tona. Ndër dëshmitë e vjetra mund të përmendim Shën Ireun e Lionit (Shek 2), Tertulianin, Klementin e Aleksandrisë, etj. Misteri i Dorëzimit ka vazhdimësinë apostolike dhe çdo klerik merr hirin e dhënë nga Perëndia me anë të vënies së duarve. Kjo dhënie ka vazhduar pa ndërprerje nëpërmjet

vazhduesve të apostujve, peshkopëve. Krishti dorëzoi apostujt e parë, pastaj ata dorëzuan të tjerë si peshkopë, si priftërinj, si dhiakonë. Kështu vazhdimësia shkon tek apostujt. Kjo vazhdimësi quhet **Vazhdimësia Apostolike**: Kjo është e rendësishme, sepse mban një lidhje historike të pandërprerë dhe direkte me kishën themeluar nga Krishti dhe Apostujt. Kjo garanton vazhdimësinë e pandërprerë të kishës në origjinë si dhe në doktrinën me apostujt e parë.

Protestantët nuk e pranojnë priftërinë si një “mister”. Pastorët e tyre vetëm zgjidhen dhe caktohen nga populli, por nuk marrin asnjë lloj urate të veçantë dhe në këtë kuptim ata nuk dallohen nga antarët e zakonshëm në komunitetet e tyre.

Cilësitë për kandidatët për priftëri: Një nga cilësitë kryesore dhe të domosdoshme për një kandidat për priftëri është që ai duhet të ketë një thirrje (vokacion) të brendshme për këtë detyrë të lartë. Ai duhet të kuptojë rendësinë e detyrës dhe përgjegjësinë e madhe që do të ketë para Perëndisë dhe Kishës. Priftëria është një shërbesë dashuri dhe sakrifice. Ajo kërkon një dashuri të madhe për Perëndinë, Kishën dhe gjithë popullin. T’i shërbesh Perëndisë është detyra më e lartë, por dhe me më përgjegjësi nga të gjitha. Altari është një zjarr dhe me këtë zjarr nuk mund të luhet. Kush do bëhet i denjë të veshë rrobat e priftërisë, do të veshë rrobat “e bardha”. Por rrobat e “bardha” duan kujdes, sepse edhe bëhen shpejt pisë. Prandaj, para se dikush të vendosë të ndjekë rrugën e priftërisë, duhet të sigurohet se ai vetë është thirrur nga Perëndia. Dhe kjo thirrje e brendshme sanksionohet nga populli i mbledhur në dorëzim, që i përgjigjet: **i denjë** (aksios). Kështu, thirrja e brendshme sanksionohet këtu zyrtarisht nga Trupi i Krishtit, Kisha e mbledhur në Eukaristi (Kungatë). Dhe thirrja e padukshme bëhet e dukshme në priftërinë e Krishtit. Cilësi të tjera që kërkohen për priftërinë janë: 1) Ata duhet të jenë të krishterë orthodhoksë meshkuj, jo sapo të kthyer në besën orthodhokse (që do të thotë të kenë një fare kohe që janë kthyer. Por jo, siç thonë disa, që duhen disa breza. Kërkohet vetëm që kandidatët të jenë provuar për një kohë të gjatë se janë orthodhoksë të sinqertë), me një besë të paqortueshme dhe me një karakter të lartë moral; 2) Duhet të jenë të mësuar në Shkrimin e Shenjtë dhe në të Drejtën Kanonike; 3) Duhet të jenë të shëndetshëm trupërisht dhe pa gjymtime fizike, të cilat mund të pengojnë kryerjen e shërbesave; 4) Kandidatët për dhiakonë të jenë mbi 25 vjeç, për prift mbi 30 dhe për episkop mbi 35 vjeç, ose sipas nevojave të kishës; 5) Duhet të jenë të martuar ose të pamartuar për dhiakonatën ose priftërinë dhe të pamartuar ose të ve për episkopatën, meqënëse asnjë nuk mund të martohet pas dorëzimit dhe peshkopi duhet të jetë celibat; 6) Duhet të jenë të martuar vetëm një here dhe jo me një grua të ve, apo të divorcuar.

Shërbesa e dorëzimit: Misteri i dorëzimit kryhet nga një peshkop, meqënëse vetëm ai e zotëron priftërinë në plotësinë e saj dhe mund t’ua jape atë të tjerëve. Dorëzimi kryhet gjithmonë gjatë liturgjisë. Të dy misteret janë të lidhur ngushtë me njëri-tjetrin, meqënëse qëllimi i misterit të Urdhrave të Shenjtë (Dorëzimit) është të jape shërbyes për Eukaristinë (Kungatën). Një vend i veçantë në Meshën Hyjnore është caktuar për dorëzimin e secilit nga tre urdhrat e priftërisë. Meqënëse dhiakoni nuk mund të kryejë misteret, por vetëm ndihmon në kryerjen e tyre, aid orëzohet pas shenjtërimit të Dhuratave të Shenjta, për të treguar që funksioni i tij parësor do të jetë ndihma për kryerjen e Meshës. Meqënëse një prift kryen misteret, ai dorëzohet pas Hyrjes së Madhe, kështu që ai merr pjesë në shenjtërimin e Dhuratave. Dhe meqënëse funksioni parësor i

episkopit është të predikojë dhe të mësojë, aid orëzohet në Himnin Trishenjtor për ta përgatitur të predikojë pas leximit të Ungjillit.

Çfarë është prifti: Si një delegat i peshkopit, prifti orthodhoks është prania sakramentale e Krishtit, Kryepriftit dhe Bariut të Mirë, në mes të popullit të Perëndisë. At Schmemmann, teolog i dëgjuar orthodhoks, shkruan: “Ai (prifti) është në liturgji ikonë e dukshme e Krishtit – Krishtit i Cili si Njeri qëndron para Perëndisë, duke bashkuar dhe paraqitur në Vetvete të gjithë ne dhe si Perëndi na jep dhuratat hyjnore të faljes, hirin e Shpirtit të Shenjtë, ushqimin e pavdekësisë... Nuk mund të ketë as liturgji, as adhurim, as falje të kishës pa priftin, sepse është pikërisht detyra e tij të ndryshojë komunitetin njerëzor e tokësor në Kishën e Perëndisë, duke bërë të përhershme në të shërbesën ndërmjetësuese të Krishtit.”

Si një shërbëtor i Krishtit, prifti duhet të jetë një udhëheqës e jo një sundonjës, një model dhe jo një legjistrator. Sundimi dhe legjislacioni i takojnë vetëm Zotit.

Priftërinjtë nuk janë engjëj, por njerëz dhe që të mund t’i përgjigjen thirrjes së shenjtërisë ata duhet, sipas fjalëve të Shën Grigor Teologut, “në fillim të shenjtërojnë veten, pastaj të shenjtërojnë të tjerët”. Shën Joan Gojarti thotë që prifti është lënë të bjerë në mëkate nga Provania e Perëndisë që të mos gjykojë ashpër të tjerët. Ai shton që njerëzit dhe jo engjëjt u zgjodhën për priftërinë, sepse engjëjt janë të përsosur dhe duke mos njohur të keqen dhe tundimin ata nuk mund ta kuptojnë mëkatarin dhe duke qenë më të ashpër se duhet, do ta shkatërrojnë atë.

Duke qenë shumë më poshtë se engjëjt, priftërinjë janë thirrur për një shërbesë të lartë dhe për enjgjëjt. Për këtë thoshte Shën Kozmai se, nëse takon në rrugë një prift dhe një engjëll, në fillim përshëndet priftin, pastaj enjgjëllin. Ky nderim sjell dhe shumë përgjegjësi. Në ditën e gjyqit priftërinjtë do të gjykohen më ashpër se laikët, sepse atyre u është dhënë shumë. Dhe sipas fjalëve të Zotit: “Kujt i është dhënë shumë, do t’i kërkohet shumë”. Ashtu si zgjedhja e Izraelit që nuk ishte një zgjedhje privilegji, por përgjegjësie, edhe zgjedhja e priftërisë është një zgjedhje përgjegjësie. Të gjithë priftërinjtë duhet të kenë parasysh sa ashpër u gjykua Izraeli.

At Joan Pelushi